

4.2.2022

Neuvotteleva virkamies Erkki Papunen

Valtioneuvoston asetus hyvinvointialueiden ja HUS-yhtymän toiminnan valmistelun rahoituksesta vuosina 2021 ja 2022 annetun asetuksen muuttamisesta

1. Johdanto

Sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen uudistusta koskeva lainsäädäntö on tullut voimaan 1.7.2021. Uudistuksen valmistelun rahoituksesta säädetään sosiaali- ja terveydenhuoltoa ja pelastustoimea koskevan uudistuksen toimeenpanosta ja sitä koskevan lainsäädännön voimaanpanosta annetun lain (616/2021) 15 §:ssä. Rahoitus maksetaan hyvinvointialueille valtionavustuslain (688/2001) 5 §:n 2 momentin mukaisena yleisavustuksena. Valmistelun rahoituksesta on annettu valtioneuvoston asetus (664/2021) on tullut voimaan 1.7.2021. Asetuksella annetaan tarkempia säännöksiä uudistuksen rahoitukseen valtion talousarviossa uudistuksen toteuttamiseen varatun määrärahan puitteissa maksettava valtionavustuksen talousarvion mukaisesta myöntämisestä, maksamisesta ja käytöstä.

Hallituksen esityksessä eduskunnalle vuoden 2022 ensimmäiseksi lisätalousarvoksi hyvinvointialueiden ja HUS-yhtymän sekä Helsingin kaupungin eräiden tehtävien rahoitusta koskevan talousarviomomentin (28.90.30) perusteluja esitetään muutettavaksi eräiltä osin. Ehdotetut muutokset edellyttävät myös valmistelun rahoituksesta annetun asetuksen muuttamista. Lisäksi asetukseen ehdotetaan eräitä muita täsmennyksiä.

Esitys asetuksen muuttamisesta tullaan antamaan vain siinä tapauksessa ja sen mukaisena, mitä eduskunta mahdollisesti päättää sanotun lisätalousarvioehdotuksen käsittelyn yhteydessä.

2. Ehdotetut muutokset

Asetuksen 3 §:ää valtionavustuksen hyväksyttävistä käyttötarkoituksista täydennettäisiin lisätalousarvioehdotuksen mukaisilla uusilla käyttötarkoituksilla. Hyvinvointialue saisi käyttää avustusta aiemmin säädetyn lisäksi myös hyvinvointialueiden toiminnan, hallinnon ja päätöksenteon kannalta välttämättömien ICT-järjestelmien rakentamisesta aiheutuviin kustannuksiin. Hyvinvointialueiden ICT-järjestelmien kehittämiseen myönnetään valtionavustusta myös muulla perusteella, joten

tämän asetuksen nojalla myönnettävää avustusta tulisi käyttää nimenomaan sellaiseen ICT-järjestelmien rakentamiseen, jolla on välitön yhteys hyvinvointialueen toiminnan ja hallinnon käynnistämiseen. Asetuksen 3 §:ää täydennettäisiin lisäksi siten, että hyvinvointialueelle maksettavaa avustusta saisi käyttää myös hyvinvointialueesta annetun lain (611/2021) 27 §:n 2 momentin mukaisesta valtuustoryhmän toiminnan tukemisesta aiheutuviin kustannuksiin.

Asetuksen 4 § ehdotetaan muutettavaksi kokonaan. Asetuksen otsikko muutettaisiin kuvaamaan paremmin pykälän mukaista avustuskokonaisuutta. Pykälän 1 momentista poistettaisiin virheellinen viittaus valtion talousarviossa varattuun määrärahaan. Asetuksen kokonaisuus huomioiden on koko ajan ollut selvää, ettei koko talousarviossa varattua määrärahaa makseta vain 4 §:n 1 momentin määräytymisperusteiden mukaan.

Asetuksen 4 §:ään ehdotetaan lisättäväksi uusi 2 momentti, jonka myötä hyvinvointialueille voitaisiin myöntää avustuksia muillakin kuin 1 momentin mukaisilla määräytymisperusteilla. Ehdotetun 2 momentin mukaisissa avustuksissa tulisi olla joku yhteinen määräytymisperuste, jonka mukaan avustus määräytyisi kaikille hyvinvointialueille toisiaan vastaavalla tavalla. Tällaisia perusteita voisivat olla esimerkiksi euroa per asukas, euroa per aluevaltuutettu tai euroa per järjestämisvastuullinen taho. Ehdotetun 2 momentin mukaisia avustuksia maksettaisiin kaikille hyvinvointialueille.

Asetuksen 4 §:n 1 ja 2 momentin muutosten myötä aiempi 2 momentti siirtyisi 3 momentiksi. Momentin sisältöä ei ehdoteta muutettavaksi.

Asetukseen ehdotetaan lisättäväksi uusi 6 a § harkinnanvaraisesta lisäavustuksesta. Hyvinvointialueiden toiminnan käynnistämisen ajankohtana vuonna 2021 vallinneet erilaiset lähtötilanteet, erityisesti hyvinvointialueen maantieteellisellä alueella toimivien sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämisvastuullisten tahojen määrä sekä myös uudistuksen myötä lakkaavien sairaanhoidopiirien olemassaolo, ja näistä johtuvat valmiudet ja työmäärä järjestämisvastuun siirtoon vuoden 2023 alusta lukien poikkeavat toisistaan merkittävästi. Siten on mahdollista, että asetuksen 4–6 §:n mukaiset avustukset eivät sellaisenaan riitä turvaamaan järjestämisvastuun siirtymistä häiriöttömästi kaikilla alueilla. Näin ollen asetukseen ehdotetaan lisättäväksi säännökset valtionapuviranomaisen harkinnassa olevasta lisäavustuksesta, jota voitaisiin tarvittaessa myöntää vain joillekin alueille ja keskenään erilaisin perustein. Avustuksen myöntämisessä voitaisiin tällöin ottaa huomioon hyvinvointialueiden uudistuksen toimeenpanon lähtökohtien erilaisuus, valmistelun eritahtisuus ja alueiden keskenään erilaiset tarpeet.

Voimaanpanolain 15 §:n mukaisesti avustuksen myöntäminen ei edellyttäisi hakemusta, vaan avustuksia voitaisiin myöntää valtionapuviranomaisen aloitteesta. Valtionapuviranomainen harkitsisi, mikä alueen toimittama informaatio on riittävä avustuksen myöntämisen tarpeen tunnistamiseksi ja määrän arvioimiseksi. Esi-

merkiksi välittömästi asetuksen muutoksen voimaantulon jälkeen avustuksia voitaisiin myöntää hyvinvointialueiden, HUS-sairaanhoidopiirin ja Helsingin kaupungin tammikuussa 2021 valtionvarainministeriölle toimittamien vuoden 2021 tilinpäätösarviotietojen ja vuoden 2022 talousarviotietojen sekä sosiaali- ja terveystieteiden ministeriölle lokakuussa 2021 toimitettujen uudistuksen ICT-infrastruktuurin ja tietojärjestelmien muutoksia koskeneiden valtionavustushakemus- ja –päätöstietojen perusteella.

3. Valmistelu

Asetusluonnos on valmisteltu virkatyönä valtiovarainministeriössä.

Asian kiireellisyyden vuoksi asiasta ei ole järjestetty lausuntokierrosta. Valtionavustuksen saajille on järjestetty kuulemistilaisuus 10.2.2022, minkä lisäksi valtionavustuksen saajilla on ollut mahdollisuus antaa asetusehdotuksesta kirjalliset huomiot.

Valtionavustuksen saajien esittämien huomioiden perusteella asetusehdotukseen on tehty seuraavat tarkastukset:

[TÄYDENTYY]

4. Voimaantulo

Asetusehdotuksen on tarkoitus tulla voimaan mahdollisimman pian sen jälkeen, kun hallituksen esitys eduskunnalle vuoden 2022 ensimmäiseksi lisätalousarvoksi on tullut hyväksytyksi.

Liitteet

Asetusluonnos (päivätty 4.2.2022)